

Bruxelles, 21. kolovoza 2023.
(OR. en)

12373/23

COASI 154
ASIE 77
CFSP/PESC 1157
PE 97
WTO 126
COHOM 179
ECOFIN 826
MACAO 1

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 18. kolovoza 2023.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: JOIN(2023) 29 final

Predmet: ZAJEDNIČKO IZVJEŠĆE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU -
Posebno upravno područje Makao: Godišnje izvješće za 2022.

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument JOIN(2023) 29 final.

Priloženo: JOIN(2023) 29 final

EUROPSKA
KOMISIJA

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA VANJSKE
POSLOVE I
SIGURNOSNU POLITIKU

Bruxelles, 18.8.2023.
JOIN(2023) 29 final

ZAJEDNIČKO IZVJEŠĆE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Posebno upravno područje Makao

Godišnje izvješće za 2022.

ZAJEDNIČKO IZVJEŠĆE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

POSEBNO UPRAVNO PODRUČJE MAKAO

GODIŠNJE IZVJEŠĆE ZA 2022.

Sažetak

Od predaje Makaa Narodnoj Republici Kini 1999. Europska unija i njezine države članice pažljivo prate razvoj događaja u području politike i gospodarstva u Posebnom Upravnom Području (PUP) Makau u skladu s načelom „jedna zemlja, dva sustava”. EU podupire navedeno načelo i njegovu provedbu sukladno Temeljnom zakonu, čiji je cilj zajamčiti da način života, vladavina prava i zaštita temeljnih prava i sloboda u Makau ostanu nepromijenjeni do 2049.

Ovo godišnje izvješće za 2022. izdaje se na temelju obveze prema Europskom parlamentu preuzete 1999.

Integracija Makaa u nacionalni plan razvoja ubrzala se 2022. Njegova je vlada nastavila s izmjenama Zakona o zaštiti nacionalne sigurnosti i na taj način potencijalno dovela u pitanje političke i temeljne slobode zajamčene Temeljnim zakonom. Zakonodavna skupština 15. prosinca jednoglasno je donijela zakon u prvom čitanju.

Postupno slabljenje visoke razine autonomije Makaa, kao i prava i sloboda koji su trebali biti zaštićeni barem do 2049., nastavilo se 2022.

Ta godina obilježena je strogim ograničenjima okupljanja i putovanja povezanima s pandemijom bolesti COVID-19, koja su izolirala Makao od ostatka svijeta. Makao je u veljači ublažio ograničenja putovanja za putnike iz kontinentalne Kine kako bi se oporavilo gospodarstvo koje se u velikoj mjeri oslanja na kineske turiste.

Svijet igara na sreću 2022. drastično se promijenio, nastavno na ishod suđenja Alvinu Chauu, predsjedniku najvećeg kasina koji se bavi organizacijom kockarskih izleta¹ te donošenje novog zakona o igrama na sreću.

Gospodarska diversifikacija, integracija sa zaljevom Guangdonga, Hong Konga i Makaa te razvoj zone intenzivne suradnje između Guangdonga i Makaa na otoku Hengqin i dalje su glavne razvojne strategije središnje vlade u Pekingu.

¹ U svijetu kockarnica „kockarski izlet” odnosi se na kratkoročno putovanje koje organizira kasino kako bi u Makao privukao jako bogate kockare, uglavnom iz kontinentalne Kine.

U prva tri tromjesečja 2022. BDP Makaa pao je za 27,8 % na 130,3 milijarde pataka (MOP) odnosno 15,6 milijardi EUR, što je pad od 61 % u odnosu na 2019. (razdoblje prije pandemije). Tržište rada držalo se dobro, a vlada je nastavila s provedbom mjera za potporu zbog pandemije bolesti COVID-19 za stanovništvo i poduzeća.

Ograničenja putovanja povezana s pandemijom bolesti COVID-19, uključujući dvotjednu hotelsku karantenu, i dalje su predstavnicima Ureda EU-a onemogućavala posjet Makau ili organizaciju događaja u Makau, što je otežalo njihov rad i smanjilo kontakte s vladinim dužnosnicima, civilnim društvom, trgovačkim društvima i drugim dionicima. Osim toga, ograničenja putovanja otežala su konzularni pristup država članica EU-a državljanima EU-a u Makau i konzularni pristup portugalskim državljanima u Hong Kongu.

I. Politička, zakonska i društvena kretanja

Nakon diskvalifikacije 21 kandidata prije izbora za Zakonodavnu skupštinu u 2021., oporba više nema svoje predstavnike u Zakonodavnoj skupštini. Međutim, u izvješću o aktivnostima Zakonodavne skupštine, njezin je predsjednik izjavio kako se učinkovitost tog tijela „znatno povećala”.

Makao je u prosincu od ukupno 15 kandidata izabrao 12 izaslanika u kineskom Nacionalnom narodnom kongresu. Devet izabranih izaslanika bivši su članovi Nacionalnog narodnog kongresa, uključujući i predsjednika Zakonodavne skupštine.

Vong Hin Fai, član Zakonodavne skupštine i kineskog Nacionalnog narodnog kongresa, izabran je za predsjednika **Udruženja odvjetnika Makaa**.

Ured Taipeija za gospodarska i kulturna pitanja u Makau nastavio je sa svojim djelovanjem. Tajvanski ministar Vijeća za kopnene poslove potvrdio je u listopadu da je Makao odobrio produljenje vize trima predstavnicima Tajvana u PUP-u, nakon diplomatskog zastoja uzrokovanog zahtjevom Makaa da predstavnici potpišu „izjavu o jedinstvenoj Kini” i na taj način priznaju Tajvan kao dio Kine. Ured Makaa za gospodarska i kulturna pitanja i dalje djeluje u Tajvanu.

Na Forumu za gospodarsku i trgovinsku suradnju između Kine i zemalja portugalskoga govornog područja (Forum Makao) 10. travnja 2022. održana je Izvanredna ministarska konferencija o gospodarskoj i trgovinskoj suradnji između Kine i zemalja portugalskoga govornog područja. Kineski premijer Li Keqiang u svojem je uvodnom govoru putem interneta pozvao na jačanje

suradnje između Kine i zemalja portugalskoga govornog područja te uspostavio komunikacijski centar za prevenciju epidemije u Makau.

Učinak politika za sprečavanje širenja bolesti COVID-19

Makao je primijenio strategiju kontinentalne Kine, odnosno „**dinamičnu strategiju nulte stope COVID-a**”. U Makau je u siječnju uvedena dvotjedna zabrana dolaznih putničkih letova, osim putničkih letova koji dolaze iz kontinentalne Kine, nakon što su na jednom od letova otkrivena tri slučaja zaraze među putnicima. Makao je svoju granicu za ostatak svijeta ponovno otvorio 1. rujna i omogućio građanima iz 41 zemlje ulazak na državno područje bez prethodnog odobrenja zdravstvenih tijela. Hotelska karantena ostala je na snazi za putnike koji stižu izvan kontinentalne Kine. Trajanje karantene postupno se smanjilo s 21 dana na početku godine na 5 dana prema kraju godine. Stroge mjere ograničenja kretanja bile su na snazi od 11. srpnja do 23. srpnja. Vlada je za stanovnike propisala nekoliko krugova testiranja testovima PCR i brzim antigenskim testovima u različitim fazama pandemije na lokalnoj razini. Kampanja kojom se promoviralo testiranje bila je usmjerena na određene strane državljane, posebice Filipince, koji su često zaposleni u kućanstvima².

Diplomatima u Hong Kongu akreditiranim u Makau onemogućen je konzularni pristup zbog strogih pravila u pogledu karantene.

Prema podacima Ureda za statistiku i popis stanovništva, broj stanovnika 2022. pao je na 672 800³. Smanjio se broj radnika nerezidenata i broj europskih državljana u Makau.

Zakonodavne promjene

Uvedene su dvije **bitne zakonodavne promjene 2022.** Prva se odnosi na izmjene Zakona o igrama na sreću⁴, kojima se nastoji povećati kontrola vlasti nad poslovanjem kockarnica, a posebice kasina koji se bave organizacijom kockarskih izleta. Druga se odnosi na izmjene Zakona o nacionalnoj sigurnosti, koje su još uvijek bile u tijeku na kraju godine. Nacrt donesen u prvom čitanju u prosincu upućuje na to da će zakon biti stroži i usklađeniji sa Zakonom o nacionalnoj sigurnosti Hong Konga⁵.

² <https://www.thestandard.com.hk/breaking-news/section/3/192590/Macau%E2%80%99s-Covid-zero-plan-now-targets-city%E2%80%99s-Filipino-workers>

³ <https://www.dsec.gov.mo/ts/#!/step2/KeyIndicator/en-US/240>

⁴ <https://www.al.gov.mo/pt/law/year/507>

⁵ <https://www.al.gov.mo/pt/law/lawcase/553>

Medijski popraćeno suđenje kockarskom tajkunu Alvinu Chauu, zaduženom za VIP salone u kockarnicama, naglasilo je važnost namjere vlasti da poveća kontrole u sektoru igara na sreću. Sud je proglasio Chaua krivim po 162 točke optužnice, uključujući nezakonite igre na sreću i prijevaru, te ga u siječnju 2023. osudio na 18 godina zatvora. Drugi najveći kockarski vodič, Levo Chan, također je optužen za prijevaru, pranje novca i vođenje zločinačkog udruženja⁶. Predviđa se da će se gospodarstvo Makaa sve manje oslanjati na igre na sreću, s obzirom na borbu Kine protiv korupcije i pranja novca.

Predsjednik vlade Ho Iat Seng u svojem predstavljanju politike u studenome istaknuo je da su socijalna pitanja prioritet, citirajući dijelove govora koji je glavni tajnik Xi Jinping održao 1. srpnja povodom obilježavanja 100. obljetnice osnutka Komunističke partije Kine. Najavio je kako će vlada nastaviti s petom fazom uvođenja opsežnog sustava CCTV poznatog kao „Sky Eye”. Članovi civilnog društva i demokratski orijentirani političari izrazili su zabrinutost zbog njegova mogućeg učinka na privatnost te zbog uporabe tehnologije za prepoznavanje lica. U srpnju je i Odbor UN-a za ljudska prava upozorio na ta pitanja⁷.

Predsjednik vlade Ho Iat Seng u tom predstavljanju politike spomenuo je i planiranu reformu izbornog sustava Zakonodavne skupštine 2023. koja bi se temeljila na načelu da „domoljubi upravljaju Makaom”.

Osim toga, predsjednik vlade najavio je donošenje **Zakona o trgovinskoj zajednici**. Premda je pravo na uspostavu trgovinskih zajednica sadržano u Temeljnem zakonu, u Makau nije bilo zakona kojim se legalizira njihovo osnivanje. Zakonodavna skupština u siječnju 2023. donijela je zakon u prvom čitanju. Građansko društvo iskazalo je bojazan da zakonodavstvo neće obuhvatiti pravo na štrajk i kolektivno pregovaranje.

Nacionalna sigurnost

Vlada je odlučila staviti veći naglasak na nacionalnu sigurnost. Zakonodavna skupština je 15. prosinca donijela zakon pod nazivom „**Izmjene Zakona br. 2/2009 – Zakon o zaštiti nacionalne sigurnosti**”⁸ u prvom čitanju. Tim su zakonom, koji je inicijalno donesen 2009., nezakonitim proglašeni izdaja, odcjepljenje, subverzivno djelovanje protiv središnje vlade Narodne Republike Kine, pobuna, krađa državnih tajni, inozemne političke organizacije koje ugrožavaju nacionalnu sigurnost u Makau te sve političke organizacije u Makau

⁶ <https://www.thestandard.com.hk/section-news/section/11/249158/18-years-in-jail-for-junket-king>

⁷ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/SessionDetails1.aspx?SessionID=2572&Lang=en

⁸ <https://www.al.gov.mo/pt/law/lawcase/553>

koje tajno surađuju s inozemnim političkim organizacijama radi ugrožavanja nacionalne sigurnosti.

Kad je započelo savjetovanje u kolovozu, tajnik za sigurnost izjavio je da će izmjene osigurati da se predmetnim zakonom štiti nacionalna sigurnost u jednakoj mjeri kao zakonima kontinentalne Kine i Hong Konga. Kad je riječ o obrani nacionalne sigurnosti, u dokumentu o savjetovanju navedeno je da je riječ o odgovornosti „jedne zemlje” koja ne razlikuje „dva sustava”.

Izmijenjenim zakonom proširen je opseg postojećih kaznenih djela. Kazneno djelo odcjepljenja sada obuhvaća „nenasilne” radnje, a ne samo „nasilne i druge ozbiljne nezakonite radnje”. Predmet subverzivnog djelovanja sada je cjelokupan državni režim. Za krađu državnih tajni može se primijeniti stroža kazna ako informacije ugrožavaju državnu neovisnost, jedinstvo i sigurnosne interese. Opseg optužnice za tajnu suradnju proširen je na tajnu suradnju sa svim organizacijama, udruženjima i pojedincima izvan Makaa. U izmjene su uključena nova kaznena djela, kao što su „poticanje ili podržavanje pobune”, koja obuhvaćaju govor u privatnom okruženju. „Mjerama predostrožnosti” sadržanima u zakonu odobrava se presretanje privatnih razgovora i nametanje privremene zabrane izlaska za pojedince koji „pokažu sklonost počinjenju kaznenog djela koje bi moglo ugroziti nacionalnu sigurnost”, što premašuje odredbe sadržane u hongkonškom Zakonu o nacionalnoj sigurnosti.

Udruženje odvjetnika Makaa i Udruženje sinergija u Makau istaknuli su da nije bilo moguće dostaviti komentare o nekim odredbama s izmjenama jer nisu bile navedene u dokumentu o savjetovanju. **Udruženje novinara Makaa** iskazalo je zabrinutost zbog činjenice da je opseg različitih kaznenih djela proširen bez jasnih pravnih definicija i istaknulo kako se kazneno djelo subverzivnog djelovanja može iskoristiti kao sredstvo ograničenja slobode izražavanja te pitalo vladu namjerava li izdati s tim povezane smjernice.

Prava, slobode i jednake mogućnosti

Odbor Ujedinjenih naroda za ljudska prava u srpnju je u svojem periodičkom pregledu Makaa sukladno **Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima** izrazio zabrinutost zbog zabrane mirnih okupljanja, nedostatka zaštite prava migranata i kriterija prihvatljivosti za Zakonodavnu skupštinu⁹.

⁹ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CCPR%2FCO%2FCHN-MAC%2FCO%2F2&Lang=en

Odbor je napomenuo kako se čini da je sudstvo u Makau pogrešno protumačilo Međunarodni pakt i prekomjerno ograničilo prava na slobodu izražavanja i sudjelovanja u javnim poslovima. Odbor je pozvao Makao da „učini više kako bi suce, tužitelje, pravne stručnjake i širu javnost upoznao s pravima sadržanima u Međunarodnom paktu te njihovom primjenjivosti u lokalnom zakonodavstvu”.

Sloboda okupljanja ostala je ugrožena. Vlasti su 2020. i 2021. odbile zahtjev Demokratske unije za razvoj za odobrenje organizacije bdijenja uz svijeće 4. lipnja radi obilježavanja godišnjice pokolja na trgu Tiananmen koji se dogodio 1989., a kao razlog za to 2020. navele su bolest COVID-19, a 2021. moguću „štetu za ugled središnje vlade”. Demokratska unija za razvoj odlučila je da 2022. neće podnijeti zahtjev za odobrenje bdijenja uz svijeće 4. lipnja zbog straha da sudionicima prijete uhićenje.

Sloboda udruživanja Vlada je pokrenula postupak donošenja Zakona o trgovinskoj zajednici kojim se, međutim, ne odobrava pravo na štrajk ili kolektivno pregovaranje. Izvješće o savjetovanju, koje je trajalo 45 dana 2021., objavljeno je 12. lipnja¹⁰. U njemu je istaknuto kako je u nekim mišljenjima izdvojeno odsustvo prava na štrajk u predloženom zakonu. Vlada je odgovorila da će se zakonom uvesti „potpuno novi” sustav koji bi poslodavci i zaposlenici trebali „postupno” usvojiti.

Sloboda medija i dalje se suočava s pritiscima, s obzirom na to da je nekad glasno udruženje novinara, Portugalsko i englesko udruženje novinara Makaa, izabralo novi odbor koji se obvezao surađivati s vladom i pribaviti više financijskih sredstava od Vladina ureda za informiranje.

Privatnost i zaštita podataka bile su sporna pitanja. U kontekstu suzbijanja pandemije bolesti COVID-19, vlasti su uvele sustav aplikacija za praćenje koje podrazumijevaju instalaciju softvera za geolokaciju i prikupljanje osobnih podataka.

Izmijenjenim **Pravnim okvirom kojim se uređuje presretanje i zaštita komunikacija** policija se ovlašćuje za presretanje telekomunikacija u slučaju sumnje na kaznena djela kao što su terorizam, kaznena djela koja ugrožavaju nacionalnu sigurnost ili kibernetički kriminal. U određenim je okolnostima policiji **bez prethodnog sudskog odobrenja** dopušteno zatražiti ispis telefonskih poziva od telekomunikacijskih operatora, koji će od kolovoza 2023. snositi kazne ako ne dostave podatke na zahtjev vladinih agencija.

¹⁰ <https://www.gov.mo/pt/consulta-de-politicas/consulta-publica-sobre-a-lei-sindical/>

U Makau se nalazi oko 23 543 **radnika nerezidenata zaposlenih u kućanstvima**. Većinom su to žene s Filipina te iz Vijetnama, Indonezije, Mjanmara i Nepala, kojima je 2022. onemogućen povratak svojim obiteljima izvan Makaa zbog ograničenja putovanja povezanih s pandemijom. Prema podacima sindikata radnika u kućanstvima, u nekim je slučajevima bilo riječi o neplaćenom radu, dok su neki radnici u kućanstvima izgubili poslove zbog straha od zaraze. Poslodavci nisu morali zdravstveno osigurati radnike u kućanstvima. Još uvijek nije definiran standardni ugovor o radu ni minimalni dohodak s obzirom na to da se Zakon o minimalnoj plaći radnika ne odnosi na inozemne radnike u kućanstvima. Agencije za zapošljavanje i dalje su naplaćivale visoke naknade radnicima u kućanstvima, često u iznosu od dvije mjesečne plaće.

Zabilježeni su slučajevi **diskriminacije etničkih manjina**. Vlada je 21. srpnja naložila svim filipinskim državljanima, uključujući one s boravištem u Makau, podvrgavanje testiranjima tehnikom umnožavanja nukleinske kiseline tri dana zaredom, od 22. do 24. srpnja, radi suzbijanja pandemije bolesti COVID-19. Vlada je tu mjeru ukinula nakon što je Progresivni sindikat radnika u kućanstvima upozorio na diskriminatornu prirodu te mjere. Riječ je o drugom krugu testiranja na nacionalnoj osnovi 2022. nakon slične upute za građane Mjanmara u lipnju.

Ministarstvo vanjskih poslova SAD-a u svojem je popisu zemalja s obzirom na situaciju s **trgovinom ljudima** Makao svrstalo u treću kategoriju s obrazloženjem kako „treću godinu zaredom vlada nije pomogla nijednoj žrtvi ni pokrenula postupke protiv trgovaca ljudima”¹¹.

Ne postoji dijalog sa **zajednicom LGBTIQ+** i istospolni brakovi nisu priznati. Slijedom toga, pripadnici zajednice LGBTIQ+ nemaju jednaka zakonska prava kao drugi pojedinci, posebice kad je riječ o roditeljstvu i nasljeđivanju. Transrodne osobe ne smiju promijeniti svoj spol na osobnoj iskaznici.

Zdravstveni djelatnici i dalje su nedovoljno upućeni u potrebe pacijenata koji pripadaju zajednici LGBTIQ+. Organizacija „Duga Makaa” pozvala je vladu na uvođenje specijaliziranih zdravstvenih usluga i raspodjelu medicinskog osoblja na zadatke koji uključuju odgovarajuće savjetovanje, postavljanje dijagnoze i liječenje rodne disforije.

II. Gospodarska kretanja

¹¹ <https://www.state.gov/reports/2022-trafficking-in-persons-report/macau/>

U prva tri tromjesečja 2022. BDP Makaa pao je za 27,8 % u odnosu na prethodnu godinu¹², odnosno na 130,3 milijardi MOP (15,6 milijardi EUR)¹³. Riječ je o iznosu koji je 61 % niži nego iznos zabilježen 2019. (330 milijardi MOP/39,6 milijardi EUR), što **upućuje na to koliko su snažno ograničenja** uzrokovana pandemijom utjecala na gospodarstvo Makaa.

MMF je u listopadu prognozirao da će se gospodarstvo Makaa 2022. smanjiti za 22,4 %, dok je u travnju prognozirao rast od 15,5 %¹⁴. BDP Makaa je 2021. narastao za 18 % (nakon što se 2020. smanjio za 56,3 %).

Dolazak malog **broja turista** imao je znatne posljedice za gospodarstvo, a 2022. je 5,7 milijuna turista posjetilo grad što je manje od 15 % posjetitelja u istom razdoblju 2019. (39,4 milijuna). Izvoz povezan s igrama na sreću¹⁵ nekad je činio oko polovine BDP-a Makaa. Međutim, taj je izvoz zbog pada broja turista u prva tri tromjesečja 2022. iznosio samo 24,8 milijardi MOP (3,0 milijardi EUR), što je pad od 54,5 % u odnosu na prethodnu godinu odnosno samo 13,7 % njegove vrijednosti u istom razdoblju 2019. (181 milijarda MOP/21,7 milijardi EUR). Prosječna stopa popunjenosti hotelskog smještaja u 2022. iznosila je 38,5 %, u usporedbi s 50 % u 2021. i 91 % u 2019.

Tržište rada funkcioniralo je dobro u nepovoljnom gospodarskom ozračju, pri čemu je stopa nezaposlenosti na kraju godine iznosila 3,5 %, u usporedbi s 1,7 % prije pandemije.

Inflacija je ostala niska, a prosječni kompozitni indeks potrošačkih cijena porastao je za 1,0 %.

Smanjena razina gospodarske aktivnosti dovela je do **manjih fiskalnih prihoda**, dok su državni rashodi narasli. Vlada je morala posegnuti u fiskalne rezerve kako bi financirala potrošnju. Kapitalne rezerve pale su na 563 milijarde MOP (67,5 milijardi EUR) u studenome, odnosno smanjile su se za 12,2 % u odnosu na prethodnu godinu, te usprkos tome u dovoljnoj mjeri pokrivaju šestogodišnje procijenjene državne rashode na razinama iz 2022.

Ukupna strana ulaganja u Makau 2021. iznosila su 334 milijarde MOP (40,0 milijardi EUR), u usporedbi s 297 milijardi MOP (35,6 milijardi EUR) u

¹² Izvor: Služba za statistiku i popis stanovništva, vlada Posebnog Upravnog Područja (PUP) Makao, dostupno na poveznici: <https://www.dsec.gov.mo/en-US/>.

¹³ Preračunano u eure primjenom tečaja InforEuro iz prosinca 2021.

¹⁴ *Recovery During a Pandemic: health concerns, supply disruptions, and price pressures* (Oporavak za vrijeme pandemije: zabrinutost za zdravlje, poremećaji opskrbe i cjenovni pritisci), listopad 2021., <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2021/10/12/world-economic-outlook-october-2021>.

¹⁵ Izvoz povezan s igrama na sreću mjeri se kao potrošnja nerezidenata na igre na sreću.

2020. Najveći je dio ulaganja, odnosno 49 %, dolazio iz Hong Konga, nakon kojeg slijedi kontinentalna Kina s 34 % ulaganja (ne uzimajući u obzir *offshore* središta).

Gospodarska politika

U svojem je godišnjem predstavljanju politike predsjednik vlade iznio gospodarske politike koje će se provoditi 2023. Na gospodarskom planu prioriteti su ubrzanje oporavka, obnavljanje sektora turizma i sektora igara na sreću, povećanje ulaganja u infrastrukturu i stanovanje te nastavak strategije gospodarske diversifikacije.

U skladu s kineskim 14. petogodišnjim planom za razdoblje od 2021. do 2025., predsjednik vlade naglasio je potrebu za daljnjom integracijom Makaa u nacionalne politike, posebice u politike koje se odnose na zonu otoka Hengqin i zaljev Guangdonga, Hong Konga i Makaa. Najavio je ubranu izgradnju infrastrukture, uključujući nova područja za razvoj, dionice željezničkog i cestovnog prometa, stambene zgrade, projekte recikliranja i odvodnjavanje.

Podrška gospodarstvu, na koje su utjecala ograničenja uzrokovana pandemijom, i dalje je glavni prioritet. Vlada je produljila veliki broj mjera financijske potpore zbog pandemije bolesti COVID-19 za kućanstva i poduzeća (uključujući sniženje poreza i različita izuzeća od plaćanja naknada za osobe i poduzeća, koncesije za najam i subvencionirani program osposobljavanja).

Stanovnici su nastavili ostvarivati korist od programa sudjelovanja u ostvarenim prihodima pokrenutog 2008. radi dijeljenja koristi gospodarskog razvoja sa stanovnicima. Osobe sa stalnim boravištem primile su iznos od 10 000 MOP (1 199 EUR), a osobe s privremenim boravištem iznos od 6 000 MOP (719 EUR). Predsjednik vlade u svojem je predstavljanju politike najavio da će stanovnicima biti isplaćen istovjetan iznos za 2023. te izvanredna subvencija za potrošnju u iznosu od 10 000 MOP za još jednu godinu. Osim toga, predstavio je i privremeni program subvencija za zapošljavanje namijenjen poslodavcima koji zapošljavaju nezaposleno lokalno stanovništvo. Inozemni radnici u kućanstvima nisu uključeni u program dijeljenja imovine.

Zakonodavna skupština u lipnju 2022. donijela je **izmijenjeni Zakon o igrama na sreću**, kojim su se postrojila pravila poslovanja kockarnica. Izmijenjenim zakonom predsjednik vlade ovlašćuje se za raskid ugovora o koncesiji za kockarnice na temelju prijetnji nacionalnoj sigurnosti. Nadalje, njime se definiraju novi politički ciljevi sprečavanja nezakonitog prekograničnog toka kapitala i borbe protiv pranja novca povezanog s igrama na sreću, čime se nastoji riješiti pitanja koja brinu središnju vladu. Tim se zakonom istodobno

promiče gospodarska diversifikacija s obzirom na to da su subjekti koji se bave igrama na sreću dužni dostaviti planove ulaganja čiji je cilj diversificirati gospodarstvo. Izmijenjenim zakonom prepolovilo se trajanje koncesija za kockarnice na 10 godina, ograničio se broj stolova i elektroničkih automata za igre na sreću te su se zabranile podkoncesije. Koncesionari kockarnica podliježu pregledu uspješnosti svake tri godine. Zakonom se povećao porez na igre na sreću za 1 % (na 40 %) te se uvela minimalna godišnja premija. Minimalni temeljni kapital izvršnih direktora kockarnica (koji moraju biti osobe sa stalnim boravištem u Makau) porastao je s 10 na 15 %.

Izmijenjenim zakonom uvedena su stroža pravila u pogledu **promidžbenih aktivnosti za igre na sreću**. Osobe zadužene za promidžbu svoje usluge mogu pružati samo jednom koncesionaru kockarnica, dok sporazumi o podjeli prihoda između osoba zaduženih za promidžbu i kockarnica više nisu dozvoljeni. Zakonodavna skupština imala je sličnu namjeru kad je u prosincu donijela „Režim za iskorištavanje igara na sreću”. Predmetni zakon, poznat i kao „Zakon o kockarskim izletima”, prema vladinim procjenama doveo je do znatnog pada u broju kockarskih izleta od otprilike 80 %.

Koncesije za igre na sreću istekle su krajem 2022. Vlada je objavila javni natječaj za dodjelu novih ugovora o koncesiji u skladu s izmijenjenim Zakonom o igrama na sreću. Nove su koncesije započele u siječnju 2023. i trajat će 10 godina. Dosadašnjih šest subjekata koji se bave igrama na sreću zadržali su svoje koncesije. Sedmi ponuditelj, jedinica globalnog konglomerata za igre na sreću Genting Malaysia, nije imao uspjeha u natječajnom postupku. Svi su subjekti bili dužni dostaviti plan ulaganja za procijenjeni ukupni iznos od 120 milijardi MOP (14,4 milijarde EUR), koji obuhvaća promidžbu djelatnosti koje nisu povezane s igrama na sreću, u skladu sa strategijom diversifikacije.

Cilj je **strategije gospodarske diversifikacije** razvoj industrija kao što su turizam koji nije povezan s igrama na sreću i koji uključuje konvencije i sajmove, zdravstvo (uključujući tradicionalnu kinesku medicinu), financijske usluge te znanost i tehnologija. Unatoč smanjenju u proteklim godinama, sektor igara na sreću i dalje čini otprilike polovinu BDP-a koji je grad ostvarivao prije pandemije bolesti COVID-19. Predsjednik vlade Ho Iat Seng u svojem predstavljanju politike naveo je da želi povećati udio sektora koji nisu povezani s igrama na sreću u BDP-u na 60 %.

Kad je riječ o **financijskim uslugama**, vlasti nastoje razviti lokalno tržište obveznica (uključujući zelene obveznice i na burzu uvrštene obveznice institucija i trgovačkih društava iz kontinentalne Kine), djelatnosti upravljanja imovinom i financijskog leasinga, investicijsko bankarstvo te prekogranične namire u kineskom juanu. Kako bi se to ostvarilo, vlada radi na preoblikovanju

pravnog okvira lokalnog financijskog sustava i razvoju infrastrukture financijskog tržišta Makaa. Zakonodavna skupština donijela je novi zakon kojim regulira fondove kako bi za javne i financijske institucije osigurala modele za prijenos vlasništva, upravljanje imovinom i raznolika rješenja u području financija i osiguranja. Banke i vladina tijela kontinentalne Kine od prosinca 2022. izdale su najveći dio 13 dužničkih vrijednosnih papira unutar središnjeg depozitorija vrijednosnih papira Makaa.

Od njezina je osnutka 2018. ukupna vrijednost obveznica uvrštenih na platformu Makaa za uvrštavanje obveznica i trgovinu obveznicama, Chongwa (Macao) Financial Assets Transaction, S.A. (MOX), iznosila 350 milijardi MOP (41,9 milijardi EUR), prema tvrdnjama njezinih predstavnika. MOX i luksemburška burza u ožujku 2022. potpisali su sporazum o suradnji, nastavno na memorandum o razumijevanju koji su potpisali u siječnju 2020. Svrha je tog sporazuma učiniti vrijednosne papire uvrštene na MOX vidljivijima međunarodnim ulagačima.

Gospodarska integracija s kontinentalnom Kinom

S obzirom na to da je većina ograničenja uzrokovanih pandemijom ukinuta do kraja godine, Makao je nastojao ponovno zauzeti svoj položaj turističkog i zabavnog središta te postati centar poslovnih i financijskih usluga, osobito u odnosima između kontinentalne Kine i zemalja portugalskoga govornog područja.

Makao i provincija Guangdong dogovorili su u rujnu 2022. pojačanje suradnje u području nadzora medicinskih proizvoda, pružanja usluga socijalne skrbi i javnih usluga te obrazovanja i inovacije.

Zona intenzivne suradnje između Guangdonga i Makaa je područje površine oko 100 četvornih kilometara na otoku Hengqin u kontinentalnoj Kini, kojim zajednički upravljaju Guangdong i Makao¹⁶. Njezin je smisao omogućiti gospodarsku diversifikaciju Makaa te produbiti gospodarsku i zakonsku integraciju s kontinentalnom Kinom, u skladu s prethodno opisanim prioritetima definiranim u kineskom 14. petogodišnjem planu.

U prosincu je ostvaren veliki korak u integraciji Makaa s kontinentalnom Kinom kad je središnja vlada najavila da će nekomercijalnim vozilima iz Makaa od 1. siječnja 2023. dopustiti ulazak u provinciju Guangdong u skladu s politikom kojom se vozilima iz Makaa dozvoljava putovanje na sjever.

¹⁶ Zona suradnje na otoku Hengqin smještena je na južnom rubu kontinentalnog kineskog grada Zhuhaija. Zonu od Makaa dijeli samo uski vodeni pojas, a povezuje ih most.

III. Odnosi između Makaa i kontinentalne Kine

Nakon 20. stranačkog kongresa Komunističke partije Kine u listopadu, predsjednik vlade Ho Iat Seng od različitih je sektora lokalnog društva zatražio da prouče „ozračje 20. nacionalnog kongresa”¹⁷.

Predsjednik vlade Ho Iat Seng i predsjednik Xi Jinping sastali su se dva puta 2022.: povodom proslave 25. obljetnice predaje Hong Konga Kini i službenog posjeta Pekingu.

U 2022. došlo je do bitnih promjena u osoblju. Središnja vlada imenovala je u ožujku Fua Ziyinga, bivšeg direktora Ureda za vezu središnje vlade Narodne Republike Kine, savjetnikom za pitanja nacionalne sigurnosti Odbora za zaštitu nacionalne sigurnosti u Makau. Nekadašnji viceguverner provincije Fujian i zamjenik direktora Ureda za vezu, Zheng Xincong, imenovan je u svibnju voditeljem Ureda za vezu i savjetnikom za pitanja nacionalne sigurnosti.

IV. Bilateralni odnosi i suradnja EU-a i Makaa tijekom 2022.

Cilj Sporazuma o trgovini i suradnji koji su 1992. sklopili Europska ekonomska zajednica i Makao bio je dodatno osnažiti odnos između EU-a i Makaa. On obuhvaća suradnju u području trgovine, gospodarstva, znanosti i tehnologije.

Zajednički odbor EU-a i Makaa je platforma za dijalog između Makaa i EU-a za različita pitanja. Dvadeset treći **sastanak Zajedničkog odbora** EU-a i Makaa održan je 2019., no nakon toga nije održan nijedan, unatoč zahtjevima EU-a.

U prvih 11 mjeseci 2022. **EU je prestigao kontinentalnu Kinu i postao najveći trgovinski partner Makaa u trgovini robom**, koja je činila 30 % ukupne trgovine PUP-a u tom razdoblju. Bilateralnu trgovinu između EU-a i Makaa gotovo isključivo (više od 95 %) čini izvoz u EU, a približno 33 % uvoza u Makao odnosi se na proizvode koji potječu iz EU-a.

Na temelju podataka Eurostata **bilateralna trgovina robom između EU-a i Makaa** u prvih 11 mjeseci 2022. iznosila je 1 147 milijuna EUR (povećanje manje od 1 % u odnosu na 2021.). Izvoz EU-a u Makao, koji se odnosi uglavnom na luksuznu robu, proizvode od kože, odjeću i odjevne predmete te satove i nakit, iznosio je 1 100 milijuna EUR i rezultirao trgovinskim suficitom od 1 053 milijuna EUR.

¹⁷ <https://macaudailytimes.com.mo/ho-iat-seng-to-fully-implement-spirit-of-national-congress-report.html>

EU je 2021. i dalje bio četvrti najveći izvor stranih ulaganja za Makao (ne uzimajući u obzir *offshore* središta), nakon Hong Konga, kontinentalne Kine i SAD-a. Službeni statistički podaci Makaa pokazuju da je 2021. iz EU-a došlo 5,8 % ukupnog iznosa izravnih stranih ulaganja (ne uzimajući u obzir *offshore* središta). Samo je iz Portugala došlo 88 % ulaganja iz EU-a u PUP. Prema podacima Eurostata ukupan iznos izravnih stranih ulaganja iz EU-a u Makao na kraju 2021. iznosio je 1,42 milijarde EUR¹⁸, dok su izravna strana ulaganja iz Makaa u EU ukupno iznosila 1,85 milijardi EUR.

¹⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/BOP_FDI6_GEO__custom_6643309/default/table?lang=en